

DELOVNO PODROČJE

ODLOČANJE IN UKREPANJE SKUPAJ Z DRUŽINO

Partnerski odnos in porazdelitev
odgovornosti pri odločanju

KAZALNIKI

Delovna skupina:

- Spodbuja dejavnosti v okviru storitev, pri katerih sodelujejo starši.
- Vsaki družini zagotavlja pravico in odgovornost, da je vključena v proces odločanja.
- Skupaj z družino sprejema odločitve o otrokovem razvoju, učenju, dobrobiti in ponujenih storitvah.
- Vključi in spoštuje specifične cilje, potrebe in kulturne prakse družin. Po pogovoru s starši prilagodi rutine in tako okrepi kontinuiteto med domom in drugimi okolji.
- Pomaga krepiti starševske prakse, pri čemer po potrebi ponuja starševsko izobraževanje, ki je podprto z dokazi ter podporo.
- Spodbuja sodelovanje in vključenost očetov ter drugih družinskih članov pri varstvu in vzgoji otroka.

Kadar razpravljamo o večji vključenosti staršev v predšolsko vzgojo in izobraževanje imamo v mislih različne dogodke, dejavnosti in procese odločanja, v katere so starši tako ali drugače vključeni.

Pogosto ne gre za enkratno dejavnost, ki bi imela jasen začetek in konec, temveč gre bolj za proces, ki ga skupaj s starši snujejo in oblikujejo storitve sistema predšolske vzgoje. Proces je usmerjen v gradnjo in krepitev partnerskih odnosov, ki so nujni za vzgojo otroka, odločitve pa se sprejemajo v dogovoru.

Vodilo in odgovornost staršev in vzgojiteljev je otrokova dobrobit, skrb zanj, priložnost za njegov razvoj, učenje in vstopanje v pomenljive odnose. Smiselno je, da za doseganje tega skupnega cilja starši in strokovni delavci sodelujejo. (Z izrazom starši imamo v mislih matere, očete, zakonite skrbnike in družinske člane, ki lahko v otrokovem življenju igrajo pomembno vlogo. Posebno pri majhnih otrocih se pogosto nanašamo na mame, vendar je enako pomembno vključevati tudi očete.) Sodelovanje s starši, pri čemer jih jemljemo kot partnerje pri procesu sprejemanja odločitev, je lahko zmagovalna strategija za obe strani.

- S tem ko starše na različne načine vključimo v proces predšolske vzgoje, lažje ustvarimo vezi vzpostavimo vez med otrokovim domačim okoljem in storitva-

mi sistema predšolske vzgoje. Tako tudi okrepimo otrokovo dobrobit, njegov občutek pripadnosti in občutek varnosti.

- Starši se lahko seznanijo z okoljem, v katerem potekata predšolska vzgoja in izobraževanje, in izrazijo mnenje o tem, kakšne vzgoje in podpore so otroci deležni med odraščanjem. Hkrati imajo občutek, da imajo podporo strokovnih delavcev.

- Po drugi strani pa se strokovni delavci lahko veliko naučijo o otrocih, s katerimi delajo vsak dan. Lahko se seznanijo z otrokovim domačim okoljem in s tem, kaj se zdi staršem pomembno pri vzgoji otroka. Bolj kot krepimo sodelovanje, močnejša sta zaupanje in zavezanost, kar lahko samo še izboljša dejavnosti sistema predšolske vzgoje.

Skupno delovanje in deljenje odgovornosti za sprejemanje odločitev sta medsebojno povezana elementa. Skupno delovanje je v osnovi delo in komunikacija s starši, cilj pa je večja usklajenost storitev predšolske vzgoje z življenjem doma. Izboljševanje kontinuitete in odsotnost velikih vrzeli med življenjem doma in v vrtcu je pomembna za otroke, da se lahko počutijo varno. Poteka preko deljenja strokovnega znanja, občutkov in prepričanj o vzgajanju otrok in ob prepoznavanju, da sta vlogi staršev in strokovnih delavcev pri tem procesu enako pomembni.

Nekatere pobude za skupno delovanje so

formalne, druge neformalne. Nekatere otroke obravnavajo individualno, druge pa bolj strukturno. Nekatere so posredne, druge neposredne. Delo, ki ga opravljamo, je neke vrste pedagoško partnerstvo, ne boj za prevlado.

Naš izziv je, da razvijemo in vpeljemo modele in metode participacije, pri čemer se moramo vedno spraševati: So v skladu s pričakovanji vpletenih strani? Ali delujejo in ali stvari spreminjajo na bolje? Ali ti modeli in metode staršem in strokovnim delavcem ustrezajo? Ali naslavljamo in uporabljamo različne talente in kompetence?

Popolnega modela ni; različne vrste dejavnosti in dogodkov lahko prinašajo različne koristi. Tako je organizacija zabave, na katero povabimo starše in družinske člane, prijeten in zabaven način skupnega preživljanja prostega časa, pa čeprav starši niso sodelovali pri odločitvi za takšno zabavo. Kljub temu pa obstajajo tudi bolj formalna okolja, v katerih so starši uradno vključeni v proces sprejemanja odločitev, na primer v svetu staršev oziroma kadar so starši člani drugih organov vodenja šole. Oba primera imata lahko pozitivne rezultate in povečata vključenost staršev; kljub temu pa sta lahko tudi zgolj simbolična in brez kakršnihkoli pozitivnih rezultatov. Pozitiven izid neke dejavnosti je odvisen od razvoja, zasnove, percepcije staršev kot vzgojiteljev, odnosa in dejanske prip-

ravljenosti, da vključenost staršev dojemamo kot nekaj pozitivnega.

Nekatera vprašanja so relevantna in jih moramo upoštevati, kadar delujemo skupaj in si delimo odgovornost za sprejemane odločitve:

– Verodostojnost in spoštljivost: staršev na primer ne sprašujte za mnenje, če ga ne mislite upoštevati oziroma če jim ne pojasnite, zakaj nekateri njihovi predlogi ali zamisli niso izvedljivi.

– Povabite starše k sodelovanju pri vprašanjih, ki jih zanimajo, oziroma k dejavnostim, ki jim lahko prinesejo dodano vrednost. Nekateri starši se na primer radi lotijo praktičnih del, kot je obnova zgradbe, drugi pa bi raje sodelovali v svetu staršev. V različnih kontekstih je treba uporabiti različne stopnje vključenosti in različne metode.

Tako lahko sodelujejo vsi starši in nihče se ne bo počutil izključenega.

– Bodite pripravljeni, da se vključite v dialog; iščite načine za reševanje morebi-

tnih konfliktov na pozitiven način; delajte v smeri rešitev, o katerih se strinjajo vse vključene strani.

– Bodite odprti in odkriti o načinu vodenja vaše ustanove, o vsebini pedagoškega projekta in o razlogih za sprejetje določenih odločitev.

– Poskrbite, da se starši počutijo dobrodošle in jim dajte vedeti, da vam ni vseeno za njihova čustva, rutine, kulturo in podobno. Če tega ne začutijo, je zelo malo možnosti, da se bodo vključili v proces.

– Sodelovanje staršev ni ad hoc dejavnost. Znotraj ustanove in med strokovnimi delavci mora potekati v odprtem in vključujočem ozračju.

Partnerji so se v okviru projekta Equip učili drug od drugega na podlagi izmenjave izkušenj in zelo konkretnih iniciativ, ki so bile osredotočene na vključenost staršev. V okviru različnih skupnih dejavnosti so izmenjali najboljše prakse in nekatere vpeljali v svoje vsakdanje delo.

LITERATURA

Bronfenbrenner U., *The ecology of human development: Experiments by Nature and Design*, Harvard University Press, 1979.

European Commission Working Group on Early Childhood Education and Care (2014). *Proposal for key principles of a Quality Framework for Early Childhood Education and Care*. http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/repository/education/policy/strategic-framework/archive/documents/ecec-quality-framework_en.pdf

European Commission/EACEA/Eurydice (2016). *Structural Indicators for Monitoring Education and Training Systems in Europe – 2016*. Eurydice Background Report to the Education and Training Monitor 2016. Eurydice Report. Luxembourg: Publications Office of the European Union.

OECD (2012) *Starting Strong III: A quality toolbox for Early Childhood Education and Care*, Paris: OECD.

Luciano E., Participation: an essential value. Principle 4. A Children in Europe Policy paper - Young children and their services: developing a European approach, 2016.

Primeri dejavnosti, povezanih s tem delovnim področjem, ki jih najdete v toolbox-u:

IME PRAKSE	KRAJ IMPLEMENTACIJE	VIR
Odbor za sodelovanje	Forlì (IT)	Elmer (BE)
Naša odejica za vse	Vrtec (SI)	Elmer (BE)
Kreativna delavnica	Linköping (SE)	Vrtec (SI)
Svet staršev	Linköping (SE)	Liepaja (LV)
Vrt: oblikovanje, izvedba in vzdrževanje zunanje prostora	Elmer (BE)	Colegio do Sardo (PT); Vrtec (SI)
Srečanje ob koncu šolskega leta	Vrtec (SI)	Elmer (BE)
Pomladni festival	Linköping (SE)	Vrtec (SI)
Sajenje	Colegio do Sardo (PT)	Vrtec (SI)